

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și Plugarul Luminat — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari: — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

ANUL-NOU

ne vine purtând chipul unui mare semn de întrebare!

Știrile pe care cetitorul le găsește mai jos, nu sunt dintre cele, care să ne lase să ne bucurăm în liniște de praznicul Anului-Nou. Mai curând ele sunt chemate a ne face să privim serioși în jur de noi, gata cu gândul și cu brațul, a fi la locul nostru, ori-unde datoria de Români și de buni patrioți, ni-o va cere.

Celor ce așa înțeleg rostul acestor zile, și poartă în inima lor hotărârea de a-și împlini cu mândrie de Români și de patrioți, ori-ce datorie, — le dorim din inimă ca Anul-Nou să le aducă de toți dorita pace, risipire a grijilor, întoarcere cu bine la rosturile lor, sănătate și viață în anul 1923, a cărui început ne vine cu capul învâlit în nori și 'n grijii!...

Neliniste la hotare?

Ungurii se joacă de-a focul ori numai de-a sperietoarea?

Planurile Italiei și ale Croațiilor, par a încurajia pe Unguri.

Din ajunul de Crăciun au început a se auzi zvonuri, că în apropierea hotarelor României, în fața Sătmarului și a Orăștiei-Mari, dincolo de hotar în partea ungurească, Ungurii își aduc până aproape de hotar, par'că anume ca să fie văzute, oarecari trupe așazise „fașciste” maghiare, bine îmbrăcate și înarmate și foarte voioase de război... Unele merg, altele vin, — ca la teatru, unde 20—30 de oameni trec pe scenă și se întorc pe după ea și fără trec de câteva ori, de să crezi că e o trupă de sute și sute de inși!...

Guvernul unguresc ci-că se laudă de aceste trupe fașciste, spunând că n'are nimic cu ele, ci ele sunt formate așa din însuflețirea poporului, de capul lor, și încurajate doar de — Italia!

Iaca tâlcul acestei încurajieri:

Ce vrea Italia?

Italia nu se poate împacă cu aceea, că Sirbia, ajunsă „Jugosla-

vie”, s'a întins până la țărmul Mării Adriatice, care e un fel de mare națională italiană, și a ajuns la Fiume, oraș plin de Italiani, — și tare ar dori s'o poată împinge napoi dela acei țărmuri, luându-și ea țărmii de dincoace, locuiți de mulți italieni.

Neînțelegerile Croaților, folosite de Italiani.

În Jugoslavia stările din lăuntru, sunt foarte tulburi: Croații nu vor să se supună Sirbilor, spunând că-s mai proști ca ei și că ei, Croații, fiind catolici-papistași, nu se pot supune Sirbilor ortodocși. Ca semn că nu le trebuie domnia sîrbească: și-au ales deputați în toată Croația, dar nu i-au lăsat să între în dieta sîrbească din Belgrad, ci cer neatârnaire de Sirbia, sau macar o „autonomie” largă (drept de ocârmuire de sine). — Intre astfel de împrejurări guvernul fașcist italian, crede că azi Sirbia e așa de slăbită de neînțelegerile ei din lăuntru, că n'ar fi în stare a se apăra voinicește la hotare.

Ca urmare a acestei politici, ea, Italia, ar vedea bucuros pe Croați porniți la o mișcare de zmulgere a neatârării lor, căci prin asta Sirbia ar rămâne mai mică și mai slabă, și ei, Italiei, i-s'ar îmbia prilej a intra în Sirbia ca putere împăciuitoare. Iar făcând „pace”, și-ar rupe bucătura după care atâta râvnește: Fiume și țărmii învecinați, pe cari pacea dela Paris n'a voit să i-i dea.

Incurajarea Ungariei.

În acest scop Italia vede bucuros și o mișcare fașcistă în Ungaria. Iar Ungaria catolică, ar ajuta bucuros pe Croații catolici, a se zmulge de sub Sirbil ortodocși, ca să se alipească apoi iară la Ungaria, sub o formă oarecare, cum li-o plăcea. Căci totuși Ungaria s'ar mări de nou în acea parte, și ar avea acolo un vecin mai slăbit decât e azi.

Numai înșelăciune?

— Unli țin a ști, că mișcările fașciste ungurești dela hotarele României au numai scopul de a înșelă pe Sirbi, până să se poată întoarce asupra lor ca să-i alunge, până nu-s pregătiți, din Croația!

Bine înțeles, în politică de aceea a dat D-zeu omului gură, ca să mință cu ea, și i-a dat minte ca să înșele pe alții cu ea, una gân-

dind și alta spunând. Așa și cele bănuite mai sus, să poate să iasă la iveală că-s așa ori alt-fel. Dar la părere, așa e mai cu putință ca să fie.

Măsurile României.

— Totuși, guvernul român nu poate privi nepăsător nici chiar un joc de-a „un ochiu la faină altul la slănină” din partea Ungurilor, — și îndată ce a aflat că Ungurii se joacă de-a focul în apropierea hotarului nostru la Sătmar și Orade, guvernul a luat toate măsurile de lipsă pentru a întări buna pază a hotarelor în acele puncte. Nu că ar fi vre-o teamă serioasă de „puterea armată” a Ungurilor, ci pentru buna liniștire a locuitorilor nostri din apropierea acelor hotare.

— În acest scop au fost chemați sub arme vre-o 5 contingent (5 ani) din rezerva mai tineră a armatei, tinerii până pe la 25—26 de ani.

Lumea să nu se neliniștească de aceste măsuri luate de guvern. Ele sunt cu totul de lipsă. Căci, cum zice vechea și înțeleapta vorbă a strămoșilor Romani: De vrei să ai pace, să fii bine gata de război!

Pentru a avea țara pace, — ceea-ce credem că va și avea!, — pregătirea asta a fost de lipsă și e bună.

Vești dela margini.

Se spune că, atrași de zângănitul de arme maghiare, mulți Unguri tineri din Sătmar și Carei și Orade, din apropierea hotarelor, — trec cu sutele peste hotar spre a intra și ei în batalioanele „fașciste” ungurești, — bine înțeles, aceștia trec cu gândul de a se întoarce împotriva noastră!

Mici ciocniri.

Niște patrule de jandarmi unguri de pe graniță, au tras zilele astea focuri asupra patrulelor românești din apropierea aceluiași hotar. Români au răspuns alungând pe maghiari.

Pot Ungurii face ceva?

Nu pot. Ei se primejduesc numai a mânca o scârpănare strașnică. Doar se știe, că împotriva Ungariei nestâmpărate, s'a format așazisa „Mică Antantă”, care e tovarășia de arme a României, cu Ceho-Slovăcia și Sirbia, și prin care ele se obligă una pen-

tru toate și toate pentru una, că: îndată ce Ungaria ar ataca pe oricare din aceste state, moștenitoare a părți din fostele ei hotare, — toate trei să-i sară în cărcă și s'o pună la pământ.

De-o va cerca, o va gusta și pe asta.

Nu noi vom fi cei cari să nu ne înțelegem rostul și să nu ne facem deplin datoria de apărători ai scumpei noastre patrii nouă!

— Flăcăii noștri chemați sub arme să vie voioși, să-i vadă inimoși, — fiind siguri că e destul, nestâmpărații noștri vecini, că se adună la hotare, și ei se vor depărta de acele hotare, ca vorba ceea cu cănele și cu coada...

— Dacă, de ceea-ce nu poate fi vorba, fiil poporului nostru nu ar răspunde chemării sub arme, — firește s'ar încurajia, s'ar încrede Ungurii, atât cei din afară, cât și cei de printre noi, și atunci da, s'ar putea să ne vedem în fața unor mișcări cutezate și primejdioase a lor. Dar la așa ceva nici nu vrem să ne gândim. Nu este flăcău și bărbat român de purtat arma, care să stee pe gânduri, când va fi vorba de datoria, ca să ne apărăm aceea ce cu atâta greu am câștigat: ființa românească a acestei țări!

Trăiască toți câți cu însuflețire și fără întârziere, răspund chemării! Chiar cei nechemați vor face un lucru de laudă, venind la corpurile lor (la regiment, la batalion) și cerând în chip voluntar (de bunăvoie) să fie înșiruiți printre apărătorii hotarelor noastre scumpe!

— Bărbații noștri politici, vor da și ei pilda cea bună, dându-și cu toții mâna și mergând împreună în fața vântului ce aduce murmure de primejdie dinspre hotare.

In alte țări.

Va fi pace sau nu?

Iată marea întrebare pe care și-o pun oamenii ce vor să facă prorocie pentru anul nou, în care intrăm, și la care întâmplările din preajma anului nou, dau un răspuns mai curând neliniștitor, decât liniștit. Iată câteva semne:

Marele Sfat dela Lausanne

s'a spart fără sfat...

De vre-o lună de zile Marile Puteri ale Europei, la cari s'a ală-

turat și America, și-au trimis ca soli ai lor pe cei mai grei bărbați politici, ca să chibzuiască împreună asupra căilor pe cari ar trebui purces, pentru a asigura (a statonici) pacea Europei, ba a lumii întregi, și pentru a ajunge la înțrămarea materială a statelor, azi toate prea sleite de puteri.

Piatra cea grea a lucrului, era: Cum să fie făcută Germania a-și plăti datoriile la care e obligată prin pacea dela Paris? Că Franța, căreia Germania are a-i plăti mai mult, — și-a făcut socotelile ei așa, că a pus la venite aceea ce Germania e datoare să-i dea, — și fiindcă Germania zice că „nu poate“ plăti cât i-s-a pus în cârcă, — socotelile Francezilor să răstoarnă, se prăbușesc, și ea ajunge în încurcături materiale. Că și ea e datoare la America foarte mult și la Anglia, — și nu le poate plăti, dacă nu capătă dela Germania!

Acum, la Maréle Sfat, părerile s'au împărțit. Englezii spun: Hai să-i dăm Germaniei răgaz, așteptare, 4 ani; având a plăti în acest timp numai foarte puțin, — ca să poată plăti după aceea!

Dar Francezii spun: Mulțămim de bunul sfat. Dacă acum, când e încă slabă după război, ea nu plătește, cu toate că noi Francezii știm bine că ea poate, dar nu vrea să plătească, — apoi cum credeți voi că va plăti peste 4 ani, când i-am dat destul răgaz să se întărească iară? Nu se poate! Noi cerem să fie obligată Germania a plăti, că dacă nu — o vom sili noi!

Unele state s'au alăturat Franței, altele Angliei, — și înțelegerea puterilor biruitoare, de care știau până aci frică cei învinși, — s'a rupt în două.

Urmarea? Germania și mai vartos nu va plăti, căci ea pare încurajată prin ținuta binevoitoare a Angliei.

Săptămâna trecută, în ajunul Crăciunului nostru, — sfatul mare dela Lausanne, s'a risipit fără sfat, fără a întâri nădejdele într'un viitor cu pace...

Ce face Franța?

Guvernul francez a chemat la sfat pe Generalii țării, și i-a îndrumat să fie gata, căci el, guvernul dă Germaniei o veste, că dacă nu-și plătește ce e datoare a plăti, până la 15 Ianuarie n. — ea își îndrumă armatele ca să înainteze în ținutul Ruhr-ului, ținut bogat în fabrici și în mine (băisaguri) de fier, și va cuprinde între altele orașul Essen, cel cu uriașele fabrici Krupp, pentru facerea de arme de tunuri, de muniții și de tot ce trebuie războiului! Aceste fabrici Krupp, — cari sunt cele mai mari din lume, — au acoperit Franța, ba toată Europa, cu norii de gloanțe și granate și bombe ce duceau gazuri înecăcioase și lăcrimitoare și atâta suferințe și moarte țărilor ve-

ciue. Și de aceea Francezii zic: Ca să avem liniște din partea acestui primejdios vecin, — trebuie să punem îndată mâna pe ce are el mai de folos unui război: pe fabrica lui de arme! Prin aceasta ca și cum i-ai fi tăiat mână dreaptă!

Așa fiind, câteva zile ne despart de marea întrebare, de nu-și trage de nou Franța sabia în contra Germaniei?

Anglia va sta de-o parte.

Anglia, cam bosumflată, că Franța un primește sfatul ei, — ci-că va sta de-o parte, lăsând ca Franța să facă, ce va face, pe socoteala sa.

America își retrage trupele.

Fiindcă și până acum, cu știrea tuturor biruitorilor, s'a rupt o parte din pământul Germaniei, tot acolo în ținutul Ruhrului, care e luat oarecum zalog pe sama Franței și e păzit de armate franceze, engleze americane, italiene și belgiene, — acum fiindcă Franța vrea să iee singură măsuri aspre împotriva Germaniei, — senatul (marele sfat) al Americii de Nord, la Washington, a hotărât, ca armatele americane ce se mai află pe pământul Germaniei, lăsate în numitul scop, — să fie retrase de acolo și duse acasă. Căci, zice, America nu ar avea plăcere a se amesteca într'o încercare nouă războinică.

Ce va ieși de aici?

Nu se poate încă ști. Unii spun că Germania se va îndupleca și va vărsa o sumă de bani din ce era datoare să dea până acum și nu a dat, — ca să o mulțamească și s'o împedecă așa pe Franța a cuprinde Essen-ul cu Fabricile Krupp și porțiunea de Germanie, ce altfel va cuprinde.

Alții spun: Franța se va mai gândi până să scoată sabia de nou. Se poate și aceea, ca guvernul cam războinic, să se retragă dela cârma țării, lăsând loc altuia, care să se înțeleagă mai bine cu capii politici ai Angliei și Americii.

Belgia, alătura de Franța.

Guvernul Belgian a hotărât, că se alătură cu totul Franței și ia și el măsurile militare pe care le va lua Franța, pentru a sili Germania să plătească! Că și ei, Belgiei, are a-i plăti mult și o poartă cu vorba și nu-i plătește.

Turcii — îndărădnici.

Poate tocmai fiindcă văd, că între marile Puteri biruitoare, s'a virit sămânța neînțelegerii, — Turcii încep a se codi iară dela împlinirea cererilor ce le-a făcut Sfatul Puterilor, privitor la purtarea lor cu popoarele de alt neam din împărăția lor.

Ei au fost poștiți să iee parte prin solii lor, la acel sfat. Și când sfatul le-a spus că au să dea slobozenii mai mari Armenilor și celorlalți creștini din Turcia, să le

deed puțința traiului religios pașnic și netulburat, — capul soliei turcești a spus că nu se poate supune în întregime acestor porunci, căci o să-i crească neamurile și religiile streine peste cap, — și a părăsit sfatul, spunând că nu socotește întru nimic hotărârile lui...

E o îndrăzneală, care izvoarește numai din — neînțelegerea între capii puterilor biruitoare.

Sârbia și Cehoslovacia

au luat, ca și România, măsuri de prevedere, întărindu-și trupele de pază a hotarelor, — și dacă Ungurii nu se astâmpără, li se va pune mâna 'n ceafă din trei părți. De urmări, să-și mulțamească sieși.

Turcia-Grecia.

Grecia a îngrămădit destul de numeroase trupe în Tracia răsăriteană, fășia de pământ care era menită și despartă pe Bulgaria de Turcia, și care urma să fie părăsită acum de Greci și îngăduită Turcilor, după biruința acestora asupra Grecilor.

Faptul că Grecii trimit trupe în Tracia, și anume 50-100.000, e tâlcuit de foile franceze, ca având scopul de-a pune împotriva nouă Turcilor. Deși lucru nu prea e de înțeles, căci Turcii nu pot veni să se măsoare cu Grecii aici pe pământul Europei, căci armistițiul (incetarea luptelor) încheiat între ei și Grecii la Mudania, sub supravegherea marilor puteri europene, li-a poruncit, și Turcii au primit, că nu se pot apropia nici de țărmii strămtorilor de mare, cari despart Europa de Azia. Așadar Turcii sunt ținuuți acolo în Azia, la depărtare potrivită de țărmii. De aceea ei nu pot decât să „protesteze“ cu gura împotriva trimiterii de trupe grecești în Tracia.

Nu se vede încă limpede, ce vreau Grecii — adevă ce vreau alții prin înarmarea Grecilor!, căci ei sunt numai păpuși în mâinile altora.

Un lucru începe a se vedea mai curat: Anglia și celelalte state Europene, cari s'au săturat de-a mai vedea pe Turci stăpânind punctul cel mai însemnat al drumurilor de negoț dintre Europa și Azia și prin asta negoțul cu tot Răsăritul cel plin de piețe mari de negoț, — se silesc a împedeca pe Turci de a se înstăpâni de nou la Constantinopol.

Turcii se pare că înțeleg acest lucru și văd că dacă azi s'ar și putea întoarce iară aci, rămânerea lor la Constantinopol e totuși numai vremelnică. Sultanul (împăratul) și guvernul lor. ar fi aci tot ca între cușite și ori-ce mișcare războinică iară îi primejduiește cu tot ce ai într'o capitală (oraș cu scaunul de Domnie) — și de aceea se scrie, că sfatul lor național ar fi hotărât, că Capitala Turciei să rămână pe viitor la Angora, în Azia, cam în mijlocul hotarelor pe cari le locuiește neamul lor turcesc. Se pare și mai firesc acest lucru.

UNELE—ALTELE

După biruința sabiei — biruința limbei.

Mari și de multe feluri sunt urmările unui război cumplit, cum fu și războiul trecut.

Nainte de războiu puterea germană își întinsese hotarele sale economice, politice, și cu ele limba germană, peste mari părți de pământ negerman. Așa de pildă întregă Ungaria, cu ale ei 20 milioane locuitori, era un fel de colonie a culturii și puterii germane. Ca limbă cu care să umbli în lumea mare, în școlile Ungariei se învăța limba germană. Tot așa în coloniile Germaniei, prin părțile depărtate de lume, colonii cari mai făceau pe-atâta cât Germania însași.

Războiul rupându-i sabia și ridicând biruitoare sabia franceză și engleză, — pe urma biruinței oțelului, vin azi biruințele și întinderile împărăției limbilor celor ieșiți biruitori.

Ca pildă se vede România noastră. În vreme-ce în școlile din toată Ardealul, Bănatul, Crișana, Bucovina și Basarabia, limba franceză deși cea mai cultă și dulce sunătoare limbă din lume, nu se învăț deloc, ori aproape deloc, — ci germana ca limbă pentru mers prin lume, — acum după război, se învață și la noi, cum se învăța în vechiul Regat, limba franceză. Tot așa în Sîrbia mărită. Și așa acest întinse părți de hotare, au căzut de sub înfrurirea germană, s'au rupt din împărăția culturii germane, tre-când în cea a culturii franceze. Tot așa în hotarele zmulse dela germani și în coloniile germane, tre-cute aproape toate în mâinile Englezilor, cari duc acolo limba lor.

Ca o pildă grăitoare despre cum a dat înapoi înfrurirea culturii și limbei germane, se arată starea din orașul New-York, al Americii-de-Nord, care e următoarea:

În acest singur oraș, nainte de război se învăța limba germană în școli, de câtră 30.000 elevi. În decursul războiului și după război numărul celor ce mai poftesc să învețe limba germană, a scăzut la 4000.

De ce? Căci negustorii iste americani pân' acum știau că a lipsă de limba această pentru o putea merge prin coloniile germane de pe glob. Acum acele colonii trecând la Englezi și parte la Francezi, — ei văd că nu mai au lipsă de limba germană, și de-aceia nu mai învață, decât prea puțin.

De atâtea feluri sunt urmările unui război uriaș, cum fu și cel trecut.

Trimițând bani pentru foi

folosiți prilejul a trimite și după un „Calendar Național“ pe anul 1923, a cărui cuprins bogat și prețios îl aflați descris în pagina a 4-a a foii.

Oamenii pricepători, cer oprirea importului.

— După cîșul al 12-lea! —

Multă mirare a stărnit și stîr-
nește încă faptul, că banul Bul-
gariei, a unei țări bătute și să-
citate, — e mai scump în străin-
tate decât Leul României, care a
ieșit bine din războiu, și e plină de
bogăție.

Cei ce țin a înțelege bine lu-
rurile spun așa:

Bulgaria nu cumpără de ani de
zilă aproape nimic din străinătate,
doar aceea ce îi e neapărat de
lipsă pentru traiu. Tot ce poate
găsi în țara sa, folosește de aci.
Lumea se îmbracă cum poate, fala
o lasă pe vremuri mai bune,

De-și întorc bărbații hainele pe
dos și așa le poartă de nou 2-3
ani, — tot așa fac femeile. O ro-
chie de mătasă din vremile bune
refăcută de 2-3 ori, până nu se
mai ține, și când s'a gătat cu ea,
și face „doamna” haină „națională”
din materii ce se găsesc în țară,
prin popor. Simple, dar ieftine și
rainice. Așa apoi negustorul nu
duce stofele și mătășurile și par-
turiile cele scumpe de afară, um-
plând piețele streine de Leva (Leul
bulgariei), până nu mai dă nime
nimic pe el. Iar străinii cari au lipsă
de ceva lucruri din Bulgaria, caută
Leva bulgară și găsindu-o prea
scumpă, o plătesc bine, căci au ne-
voie de ea, că Bulgarul vînzător
de Leva (Leul său)!

Ci-că asta-i taina faptului ciu-
tat, că Leva bulgară e mai scumpă
de piețele straine de bani, ca Leul
românesc. Pentru-că Leva n'o gă-
sești pe acele piețe decât în mă-
sură prea mică, pe cînd Lei — o,
ați vreți! Căci ai noștri negustori
er mereu voe guvernului să aducă
mătăsuri, parfumuri, lucruri de lux,
și varsă rîuri de Lei pe piețele
straine, încît te împedeci de Lei
și capeți ieftini, că nu e îmbul-
sată pentru ei, fiind așa mulți.

Acum cetim în „Argus”, că o
lăcă de așezeminte mari econo-
mice (bănci) din București, cer gu-
vernului să oprească, fie macar și
pe probă pe 3 luni, importul (adu-
rea de mărfuri din străinătate),
ca să se vadă ce urmări va avea
supra stării banului țării?

Cu alte cuvinte vom cerca și
bi aceea, ce pe Bulgari i-a silit
răcia, ori buna lor chibzuială,
s'o facă de ani de zile, și pe
ma carei probe, uite, banul lor
să bine.

Răspuns unui cetitor.

— In treaba cu prețul foilor. —

Un cetitor ne întreabă de ce nu
s'oprît prețul foilor la 40-45 Lei
pe an, nu de-adreptul la 60, dela 32
cît erau?

Rugăm pe cetitorul nostru, ca, pen-
tru liniștirea d-sale, să asemene numă-
rul acesta de Anul-nou al „Libertății”,
cu numerii de Anul-nou al altor foi
poporale. Iar pentru-ca asemănarea să
e fără greș, să scoată „Foaia

Interesante” din „Libertatea” și
să bage de samă, că: „Foaia Interesantă”
e arătată că se trimite în „Libertatea”,
pentru 20 Lei pe an. Așadar prețul „Li-
bertății” e numai 40 Lei pe an.

Și acum să caute și se vadă, care
foaie cât „Libertatea” (4 fețe), se mai
capătă cu 40 Lei ori sub atîta? Cele
mai multe, deși de 4 fețe, se dau cu
50-54-60 Lei.

Și să vadă mai departe: Care altă
foaie, ca „Foaia Interesantă”, cu chi-
puri scumpe, cu poezii, povești și pe
hîrtia aceea fină, de 4 fețe, se mai ca-
pătă cu 20 Lei pe an?

Răspunsul va fi: *Nici una!*

Ei bine, să ne deie dară voe a-l
ruga să creadă, că, dacă toate folile au
hotărît să-și pună pentru anul de față
prețuri mult mai înalte ca „Libertatea”,
— vor fi știut de ce o fac! Pentru-
că: altfel nu pot să mai meargă na-
inte.

Că anul trecut le-am dat cu 32
Lei, numai Dumnezeu știe ce lipsuri am
tras. Dar prețul de azi al „Libertății”:
40 Lei, și al „Foi Interesante”
20 Lei; e cel mai ieftin între ale
tuturor foilor de felul acesta!

Noi îți dăm, dragă cetitor cruțator,
„Libertatea” și numai cu 40 Lei, pre-
cum o dorești, dar — fără „Foaia Inter-
esantă”.

In alte țări, gazetele nici nu mai
statoresc prețul pe an, nici pe jumă-
tate, cel mult pe o lună de zile și
atunci iară-l urcă, dacă împrejurările
o cer. In Berlin de pildă revista „llu-
strierte Zeitung” care era înainte de
războiu cu 5 Mărci, pără la anul nou
se vindea cu 600 mărci un număr,
iar dela anul nou s'a scumpit la 800
mărci numărul! „Neue Freie Presse”
din Viena se vinde cu 1,500 coroane
un număr. — La noi e încă bine, foile
nu s'au în adevăr scumpe.

Abonații cei pe 3 luni.

a căror abonament a început in Oc-
tobre, — sunt rugați a afla, că acesta
e cel din urmă număr ce li-se
mai trimite. Numai celor veniți
prin jumătatea a doua alui Novembre
ori începutul lui Decembrie, le mai
merg foile până au primit 12 numeri,
— apoi li se opresc și lor.

Cei ce doresc a avea foile fără in-
trerupere și mai departe, să grăbească
a trimite plata pe 1923, scriind pe do-
sul cuponului că trece dela abona-
mentul de probă ce l'a avut, între abo-
nații regulați.

„Libertatea”

e foaia care va aduce cele mai
bine culese și bine tăluite știri in
jurul întâmplărilor prin cari trecem.

Nu te lipsi de această foaie
mai ales in aceste vremuri tulburi.
Grăbește a trimite plata pentru ea!

Rugăm

pe toți abonații mai vechi, cari nu
doresc a ținea și in anul 1923 foile
noastre, să binovoiasca a respinge pri-
mirea numărului viitor, scriind pe fa-
șia lui: *Retur, la Orăștie!*, ca să știm
să-i oprim foile încă înainte de opri-
rea ce se face mai tîrziu pentru toți
câți n'au trimis pe anul 1923.

Pe dosul cuponului

dela mandatul postal cu care
trimiteți banii, rugăm scrieți in 2-3
cuvinte că pentru ce se trimit banii.

NOUȚĂȚI

Invățațul profesor N. Iorga
a plecat Mercuri nainte de Crăciun
la Paris, unde a fost poțtit de pro-
fesorii francezi să meargă să țină
cîteva lecții despre România și dez-
voltarea ei culturală.

Asemenea l'au rugat unlversită-
țile din Lyon și Praga să meargă
să vorbească studenților de acolo
despre Români și România, pe cari
doresc a le cunoaște cît mai bine
din graiul lui luminat.

Presara de Anul-nou va fi
sărbată la Orăștie prin convenirea
arangată de Societatea Femeilor Ro-
mâne in sala dela Central. Să fie
locul de intălnire al întregii noastre
societăți române.

Chemarea recruților — a-
mănată. Comanda cercului de re-
crutare Orăștie face cunoscut, că
incorporarea (chemare la slujbă)
recruților din contingentul anul 1923
s'a amănat, până la alt ordin (la
altă poruncă).

Producția Meseriașilor ro-
mâni din Orăștie, dată a doua zi
de Crăciun seara, a fost una din
cele mai bine reușite din multele
producții bune cu cari debutează
meseriașii noștri: Jocul tuturor dom-
nilor și damelor din piesa teatrală,
a fost peste așteptare de firesc și
istef, ceea-ce face deosebită cinste
regizorului lor dlui Dumitru Mar-
tin. Publicul a aplaudat foarte mult
și însuflețit pe diletanți și diletante.

Iar corul Meseriașilor, instruat
și condus de d. protopop Ienea,
a fost la fel de reușit, cîntănd
2 colinde și 2 cîntări populare,
foarte bine și foarte mult aplau-
date. — A urmat joc vesel până
in zori. — Felicităm pe meseriașii
noștri și pe conducătorii, lor pentru
frumosul succes.

Scoala medie de fete a Sta-
tului din Orăștie, aduce la cu-
noștința elevelor particulare ale a-
cêstei școli, că examenul prelimin-
nar de clasă incepe in ziua de 25
Ian. 1923, ora 8 dim.

Ofițerii de rezervă aflători pe
raza cercului de recrutare Orăștie,
— cei din fosta armată austriacă
și dacă nu și-au cerut primirea in
armata română — trebuie să se
înfățișeze in cursul Iunii Ianuarie,
la Cercul de recrutare, pentru a
da datele de lipsă privitoare la
situația lor militară.

Foile de Crăciun au fost aproape
toate bine îngrijite, și bogate ca cu-
prins. In Ardeal numeri mai mari au
dat ziarele „Patria” și „Infrățirea” dela
Cluj, cîte 24 pagini cît ale „Libertății”.
Indată după ele urmează „Libertatea”
cu ale sale 20 pagini (fețe).

Dentist Dr. S. Seidner dă consultați in ORĂȘTIE
Pieța Aurel Vlaicu 7 (la etaj
de-asupra prăvălii Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți
fără durori. — Regulare de dinți. Eunere de danturi. (696) 5-10

Celelalte au dat cîte 12 și cele
mai multe cîte 8 pagini.

Numărul de anul-nou e scăzut la
mărimea lui regulată: „Libertatea” cu
„Foaia Interesantă” 8 pagini, cele mai
multe alte foi, cîte 6 și numai cîte
4 pagini.

„Sămănătorii de lumină” cari
au grăbit a ne trimite și pe 1923
mai mulți abonați din comunele lor,
— să ne lerte că in acest număr nu
am avut vreme să îi înșirăm. In cel
viitor vom da pe cei cari ni-au tri-
mis cîte 3-4-5 ori mai mulți abo-
nați.

An-Nou fericit

doresc onorațiilor mei clienți și tu-
turor cunoscuților mei.

NICOLAE OPINCAR,
măcelar, Orăștie.

Mulțumim

tu'uror cari, din prilejul dureros
al înmormântării lubitului nostru fiu:
Aurel Popovici, elev in cl. 4-a
Liceului din loc, — au binevoit a ne
arăta condolarea lor prin participare
la înmormântarea întâmplată in 4 Ian.
1923. In deosebi mulțumim on. corp
profesoral al Liceului, care a luat
parte cu elevii toți.

Familia Ioan Popovici.

Ce inseamnă a nu fi stăpân in casa ta!

Una din cele mai mari bogății
ale țării noastre românești, este
petrolul, care izvorește din sute și
sute de izvoare și e de nespus
folos pentru industria țării și a
lunii care nu il are.

Fiind România prea săracă pe
cînd a aflat că are așa bogăție
de petrol in coastele munților
săi Carpați, — bogății și înșelegă-
torii englezi, francezi, belgieni și
Nemți, îndată au sărit la ea și i-au
zis: Venim noi „in ajutor”! Noi a-
vem și bani și unelte pentru sfrede-
lirea pămîntului, ca să deschidem
petrolului calea de țășnit in afară,
avem și oameni pricepători, — tot
ce tu nu ai.

Și mai făcînd și făgăduințe de
bună răsplătire unor bărbați poli-
tici hotărători in acele vremuri,
— au ajuns, ca aproape toate iz-
voarele de petrol cunoscute pe a-
tunci, să le capete ei, streinii, iar
Românii abia să fie părtași cu 5-6
la sută cu bani și cu oameni...

Azi stările s'au mai îmbunătățit.
Indeosebi pe urma războiului Ger-
manii, de teamă să nu li-se iee de
tot și pe nimic, ca o despăgubire
de războiu, — au vîndut acțiunile lor
in mare parte la Români, parte la
Francezi, Belgieni, Englezi, etc.

Totuși și azi, cele mai mari părți
de părtașie, și astfel de stăpînire,
asupra izvoarelor de petrol din Ro-
mânia, le au tot streinii și tot ei
poruncesc acolo, cum le cer întere-
resele (foloasele) lor, nu ale Ro-
mânurilor, nici chiar cele ale
statului român.

Iaca pilda cea mai nouă. O ce-

tim în ziarul „Argus“ din București, dela 5 Ianuarie 1923, adică din ajunul Crăciunului:

Până acum Căile Ferate Române aveau totdeauna o rezervă (adică puse de-oparte, ca magazin din care să iei când ai nevoie mai mare) cam 30.000 de tone de păcură, trebuincioasă pentru bunul mers al trenurilor.

În timpul din urmă, Societățile stăpâne pe petrol, au cerut guvernului slobozenie mare pentru urcarea prețurilor, pentru trimitere în afară din țară în ori-ce măsură (iar țara să ducă lipsă cât o vrea, deși are aci izvoarele în pământul său!), — și din asta s'a iscat o încordare între societăți și guvern, căci guvernul nu a vrut să le dea frâul slobod pe care și-l cereau.

Ce-a fost urmarea? Că Societățile de petrol n'au mai dat Căilor ferate cele 55 vagoane de păcură de cât are trebuință, ci tot mai puțin cu 5, cu 10 vagoane pe zi, așa că Căile Ferate au fost silite să tot iee din „rezerva“ ce o aveau (cele 30.000 tone, cari fac cam 300 de vagoane). În vremea încordării, Căile ferate întrebunșaseră și păcura de rezervă, încât abia mai aveau vre-o 5000 tone, — după cari urmă, ca mersul căilor ferate să sufere, să se împedece, să aducă mari năcazuri țării...

În clipa din urmă abia, societățile de petrol s'au înduplecat — de bună samă de teama să nu se iee față de ele măsuri mai aspre, când ele aci, în stat, cearcă să facă greutăți așa mari statului și industriei (fabricelor) din el!

Acum se urmează târgueli pentru a îndatora societățile, să dea toată păcura de lipsă întregii țări: tuturor fabricelor cari lucrează cu păcură, și Căilor Ferate, — și numai ce întrece, să se poată trimite în afară.

S'a făcut socoteala și s'a aflat, că pentru trebuințele de toate zilele ale așezămintelor industriale din țară, se cer 125 vagoane de păcură pe zi, — și Societățile pot da asta pe ușor, căci tot le rămâne destul și pentru vândut în afară.

Am scos la iveală acest fapt, pentru a se înțelege și de cetitorii noștri, ce rău mare e, ca — să nu fi tu stăpân deplin în casa ta!

Dacă acele izvoare ar fi în partea lor cea mai mare, în mâinile statului, ori ar avea stăpâni Români, ele ar îmbia în chip firesc tot cât e de lipsă întâi aci în țară, — pe când streinilor acelora puțin le pasă de ce sufăr locuitorii țării, ei ar trimite tot rodul izvoarelor în afară din țară, căci acolo li-se plătește mai bine...

Iaca pentru ce dorim ca să vedem cu o zi mai curând români-zate cu adevărat, cât mai multe din fabricile și întreprinderile țării!

Din Rusia.

Dr. R-kovski, e un medic bulgar care a trăit mult și în România, apoi, în turbureala din Rusia, mergând acolo și dîndu-se pe partea comunistilor, a ajuns a fi printre cei mari și tari ai acelei nenorocite țări, — deși nici cetățean al ei nu eral A ajuns „Comisar al poporului“, adică Ministru bolșevic. Și fiindcă pe România îi era ciudă că-l dase peste graniță într'un rînd, îl mai pusese și la răcoare pentru că îndemna pe muncitori la revoluție, — din scaunul de „domn mare“ ce avea în Rusia, amenința mereu România, și cerca, pe unde numai putea, să-i facă vre-un rău.

Acum, după-ce alătura de Lenin și Trotzky a fericit și el Rusia destul, se pare că a început să-i vie minte la cap, căci începe a vorbi mai domol despre România.

Un redactor al ziarului „Adevărul“ dela București, avînd prilej a vorbi de curînd cu strașnicul domn Rakovski, acesta a spus, că-i pare rău că la sfatul puterilor dela Lausanne, România a stat pe partea Angliei în ce privește pricina cu trecerea liberă ori țărniță prin strămtorile dela Constantinopol, și nu a stat pe partea Rusiei, care era de altă părere ca Anglia.

Ce privește mărul de ceartă dintre Rusia și România, care e Basarabia, — Rakovski a spus, că nu-i adevărat că Rusia ar avea gânduri războinice față de România pentru Basarabia. El, Rakovski, dorește chiar o înțelegere pretinească între România și Rusia, și pricina Basarabiei nu poate fi pedecă întru această. Ba, iaca, el o spune chiar pe față, că *Rusia nu are nici un drept asupra Basarabiei!*

S'au îndulcit mult părerile strașnicului Bulgar Rakovski. Asta poate decînd vede că România a chiar sprijinit pe Bulgaria cu unele cereri ale ei la acel sfat al puterilor, în loc să-i fi dat gihonturi precum vrednicea, ca o vecină netrebnică ce i-a fost în zilele războiului.

Furtună uriașă a bîntuit zilele trecute asupra Angliei. Peste părțile de Miazăzi a căzut o ploaie foarte bogată, însoțită adessori de tunete și fulgere (în Decembrie!), iar în părțile de Miază-noapte viscoalea în aceeași vreme cu ninsoare mare, azvîrlită de vînturi ghițoase în toate părțile! Un vapor mai mic a fost răsturnat de furtună și s'oufundat; oamenii da pe el abia au putut scăpa, iar unul s'a înecat totuși; alt vapor ce ducea petrol, a fost izbit de-o stîncă, el a crepat și petrolul a coperit fața apei.

Iubite abonati!

Ne-ai cetit gazeta? Nu o arunca, Ci o dăruiește la o rudă-a ta Sau la un prieten, s'o vadă și el, Lui îi faci un bine, gazetei la fel.

„Eroii Noștri“

prea frumoase cărțile istorice. Cuprînd începutul Istoriei Românilor aci în Dacia, apoi înemeierea Principatelor Moldovei și Munteniei.

Sunt 3 cărțile ce ne arată Istoria neamului în cuvînte, în icoane și cu poeziile, care cîntă mărtree acelor vremi.

Fiecare Cărțică (1. 2. 3.) se vinde cu Lei 2-50 trimisă franco, la olaltă Lei 7-50 și 2 Lei pentru a se pune recomandă la postă.

A se cere la Administrația foii „Libertatea“ în Orăștie, care le trimite îndată.

Cilindru mare pentru căldare de fert rachi, e de vânzare la subscribul:

Ioșif Abraham, comerciant Orăștie, Drumul Țării, în fața Școlii (672) ...

O calfa-măcelar se primește numai decît în măcelăria subscribului. Să se priceapă încâtva și la (675) vânzare. 1-3 Nicolae Oșincar, măcelar, Orăștie.

Casă cu grădină

și cu aranjament de Restaurant, e de vânzare în Orăștie. Doritorii să se adreseze la proprietăreașă: (672) 1-2. D-na GYULA, Str. mare a timarilor, Nr. 6.

A ieșit de sub tipar și s'e trimite celor cari l'au cerut:

Calendarul Național al „Foi Interesante“ dela Orăștie, pe 1923.

de 112 pagini (șapte coale de tipar), cu peste 30 de clișee (chipuri), foarte interesante! Între ele se vîd:

12 harte (mape) arătînd schimbările de mîrire, de scdere și iar de creștere, a României în războiul cel mare, pînă s'a oprit între hotarele ei de azi! Se vede viu și când era mică, și când a fost mai mare, și când sta înțepenită pe lin Ciucea, și pe Tisa, și când era trecută peste Pesta, avînd forma unei guri de tun întors înspre Viena!

Apoi: 8 chipuri dela **Incoronarea dela Alba Iulia**: între cari: Regele cînd își pune Coroana pe cap; Regina ingenunchiată cînd Regele îi pune Coroana pe cap; Regele Regina călări, primind defilarea Trupelor, — și alte vederi foarte interesante dela încoronare.

Chipuri de pe pictura Bisericii Incoronării.

Mai departe în Calendar: Chipul lui Avram Iancu cîntă din fluer în cei din urmă ani ai vieții sale, cînd era nebul vederi din tabăra dela Dänholm în Germania, în care se găseseră și ofițeri români prizonieri; — Vederi din Tirol și din Italia unde au umblat trupe românești ardeleni; — și altele și altele.

Incolo: Partea calendaristică, Poșta-telegraf; timbru; țigurile din Ardeal, Bănat, Crișana; — apoi poezii, schițe, felurite poveste minunată, — și altele.

Calendarul, tipărit pe hîrtie fină, costă 7 Lei 50 bani trimis franco (plătit) pe poștă. Cel ce vrea să-l meargă recomandat, ca să nu i se poată perde pe poștă, adaugă 2 Lei taxa de recomandare peste prețul calendarului ori calendarelor. Dacă cere mai multe, cei 2 Lei pentru recomandare se pun numai odată pentru întreg pachetele.

Celor ce trimit bani fără taxa de recomandare, li se trimite calendarul așa pe noroc. Dar de se perde pe poștă, a doua cară nu li se mai trimite.

Bani se trimit înainte. Pe așteptate nu trimitem Calandare, decît depozitorilor de fol bine cunoscuți ca plătitori în ordine.

Cu »ramburs« nu trimitem, căci dacă cineva nu-și scoate pachet plătim taxa de magazinaj 20-30 de Lei de pachet cînd ne vine napoi.

Cei ce trimit banii pentru 6 calendare ori mai multe le capătă cu numai 6 Lei 50 bani unu, și 2 Lei pentru taxa de recomandare a pachetului.

Banii se trimit înainte. Cu »ramburs« nu trimitem.

MOBILE

în alegere mare, — la: **ROSENBERG** DEVA. Str. Regina Maria (Casa (662) 4-4 Dr. Szegö)

Pantofarie nouă!

Aducem la cunoștința onor. pub. din ORĂȘTIE și jur, că am deschis o nouă pantofarie

În Orăștie, Strada Pantofarilor nr. Pregătim tot felul de ghete, de băși, femei, copii, după măsură, reparații, cu cele mai favorabile prețuri. — Garantăm pentru lucrul nostru. Serviciu repede și punctual și în afară de oraș. Rugăm sprijinul binevoitor: (663)

IOSIF SPONOR și IOSIF MICLE măestri pantofari, str. Pantofarilor nr.

LA CERE- RE	TRU	CA- TALOG GRATIS
TEA	IOȘIF MICLE	TRU
DA IOAN BACIU	TEA	IN LUGO (BANAI)